

Στιχ. 1. χωριον Περηβολον. Χωριό στην περιοχή της Λιβαθῶς πού σήμερα δὲν ὑπάρχει μὲ τὸ ὄνομα αὐτό. Ἡ θέση του ἦταν ἀνάμεσα στὰ σημερινὰ χωριά Σαρλᾶτα (τὸ πρὸς τὰ Σβορωνᾶτα μέρος) καὶ Σβορωνᾶτα (τὸ πρὸς τὰ Σαρλᾶτα μέρος). Ὁ Τσιτσέλης σημειώνει πὼς λεγόταν καὶ Περιβόλα (Τσιτσέλης, ὅ.π., τόμος 2ος, σ. 664).

Σταμάτα θυγατέρα ποτε Βητζετζου Κουτουβηνου. Ἡ οἰκογένεια δὲν εἶναι γνωστὴ ἀπὸ ἄλλοῦ, καὶ φυσικὰ οὔτε ἡ ἀναφερόμενη Σταμάτα οὔτε ὁ πατέρας της.

3. Φερδερίγου Τρογιάνου. Τὸ ἐπίθετο σημειώνεται ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Βενετσιάνων στὴν Κεφαλονιά ὅπου ἀναφέρεται ὁ Damo Trojano ὁ παλαιότερος γνωστὸς μὲ τὸ ἐπίθετο αὐτό (Sathas, Μνημεῖα, V, σ. 175). Ἀπαντᾷ Τρογιάνου καὶ Τρωϊάνου καὶ λέγεται ἔτσι (μὲ τὶς δύο ἐκφωνήσεις) μέχρι σήμερα.

4. δεσπετο. Ἀπὸ τὸ dispetto = πείσμα, ἀγανάκτηση.

5. παπα κυρ Σπιρου Μουσουλῆ. Ἴσως ὁ Διάκος Μουσουλῆς τοῦ 3ου ἐγγράφου.

6. Διμου Κιδικα. Τὸ ἐπίθετο γνωστὸ ἀπὸ τὸ ΙΣΤ' αἰῶνα στὴν Κεφαλονιά ὅπου καὶ χωριὸ Κιντικᾶτα στὴν Παλική (Τσιτσέλης, ὅ.π., σ. 662 ὑποσ. 1). Τοῦτος ὁ Δῆμος Κίδικας δὲν εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλοῦ.

Μιχαλι Χρησικου. Εἶναι ἀσφαλῶς ὁ ἴδιος πού μνημονεύθηκε στὸ προηγούμενο ἔγγραφο.

7

T.I.A.K., N.A.K. Νοτάριος Μαυροϊωάννης ἱερεὺς Ἀνδρέας 5 (Φ.Μ 56), 2ον βιβλίον συμβολαίων 1576 - 1585, φ. 148^v - 149^v.

1579 Νοεμβρίου 24.

1579 Δεκεμβρίου 16.

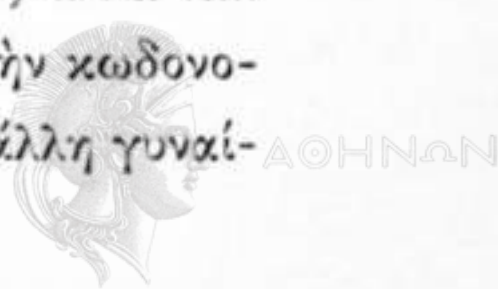
1579 Δεκεμβρίου 17.

Περίληψη : Στις 24/11/1579 στὸ χωριὸ τῶν Σαρλάδων στὴν ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου παρουσιάζεται μπροστὰ στὸν ἐπίσκοπο Κεφαλονιάς-Ζακύνθου Φιλόθεο καὶ τὴν Σύνοδο τῶν ἱερέων του ἡ Σταμάτα θυγατέρα τοῦ Βιτζέτζου Κουτουβίνου καὶ παραδίνει στὸν ἐπίσκοπο ἔγγραφο τοῦ Προνοητῆ Κεφαλονιάς Alvise Lando πού ὀρίζει νὰ συγκαλέσῃ Σύνοδο ἱερέων καὶ μαζὺ τους νὰ διαβάσῃ ἀφορεσμὸ γιὰ νὰ ἐντοπίσῃ τὸν ἐνοχο καὶ νὰ βγάλῃ ἀπόφαση στὴν ὑπόθεση ἐγκυμοσύνης τῆς πάρα πάνω Σταμάτας γιὰ τὴν ὁποία ἡ ἴδια ἐνοχοποιεῖ τὸν Ἰωάννη γιὸ τοῦ Φερδερίγου Τρογιάνου. Ὁ ἐπίσκοπος σὲ ἐκτέλεση τῆς διαταγῆς αὐτῆς διαβάζει ἀφορισμὸ, πού στὴ διάρκειά του ὁ ἐνοχοποιούμενος στάθηκε κάτω ἀπὸ τὴν καμπάνα στὴν πέν-

μνη κωδωνοκρουσία τῆς ἀκολουθίας καὶ ἐξετάζει τοὺς διάφορους μάρτυρες. Πρώτη Ζαμπέτα Μουσουλῆ παρουσιάζεται καὶ δηλώνει πὼς ἄκουσε τὴν παθοῦσα νὰ λέγῃ στὸν Ἰωάννη Τρογιάνο πὼς ἐνῶ εἶναι ὁ δράστης στὴν ἐγκυμοσύνη της, παντρεύει μαζὺ μὲ τοὺς δικούς του τὴν ἀδελφή του μὲ τὸν πρῶτο ἐξαδέλφον της κάνοντας ἀδύνατη τὴ δική τους ἐνωση καὶ πὼς ὁ Τρογιάνος τὴν καθυσύχαιζε πὼς δὲν θὰ πραγματοποιηθῇ ὁ γάμος ποὺ φοβόταν. Ὁ δεύτερος μάρτυρας, ἡ Μήλω γυναίκα τοῦ μαστροΜιχάλη Μουσουλῆ, ἐβεβαίωσε πὼς ὅταν φιλοξενοῦσε στὸ σπίτι της τὴν Σταμάτα, αὐτὴ συναντιόταν τὴν νύκτα μὲ τὸν Ἰωάννη Τρογιάνο. Ἐπίσης ἐβεβαίωσε πὼς ἡ ἐγγραφή δήλωσέ της ποὺ εἶχε γίνεи τό καλοκαίρι καὶ ποὺ δήλωνε πὼς δὲν εἶχε σχέσεις μὲ τὸν Ἰωάννη Τρογιάνο γράφηκε ὕστερα ἀπὸ πίεση τῶν δικῶν της, ποὺ τῆς εἶπαν νὰ διαψεύσῃ τίς σχέσεις τους γιὰ νὰ προχωρήσῃ τὸ συνοικέσιο ποὺ ἐτοίμαζαν καὶ ποὺ ἦταν παράνομο, μὲ ὑπόσχεση πὼς θὰ τὴν παντρεύουν μὲ ἄλλον. Τρίτος μάρτυρας ὁ Σταμάτης Σάρλος ἐβεβαίωσε πὼς τὸν Ἀπρίλη ποὺ πέρασε, ὅπως τοῦ εἶπε ἡ Σταμάτα συναντήθηκε μὲ τὸν Ἰωάννη Τρογιάνο καὶ ὁ τελευταῖος μὲ τὴν ἀπειλὴ τοῦ μαχαιριοῦ του τὴν ἐβίασε. Ὁ τέταρτος ποὺ μαρτυρεῖ ὁ Μιχάλης Χρυσικός κατὰθεσε πὼς ἔχει τὴν ὁμολογία ἄλλου προσώπου τοῦ Στεφανῆ Καρπεροῦ ποὺ τοῦ ἐδήλωσε πὼς ἡ Σταμάτα προσπάθησε νὰ τὸν κάμῃ σύντροφο τοῦ κρεβατιοῦ της ἀλλὰ αὐτὸς δὲν δέχθηκε. Ὅσο γιὰ τὸν πέμπτο μάρτυρα τὸν Ἀνδρέα Κίδικα ἀνάφερε ἀπλὴ συνάντησή τῶν δύο παρουσία του.

Στις 16/12/1579 παρουσιάζεται μπροστὰ στὸν ἐπίσκοπο καὶ τὴν Σύνοδο τῶν ἱερέων τοῦ ὁ Ἰωάννης Τρογιάνος ὁ ὁποῖος ζητάει ἐξαίρεση τῶν τριῶν πρώτων μαρτύρων γιὰτὶ τοὺς θεωρεῖ σὰν μεροληπτικούς ἀφοῦ καὶ οἱ τρεῖς εἶναι συγγενεῖς τῆς Σταμάτας καὶ ἐπὶ πλέον ὁ Σταμάτης Σάρλος ἔχει κακὲς σχέσεις μὲ τὸν πατέρα τοῦ Ἰωάννη Τρογιάνου, ἐπειδὴ τοῦ εἶχε κάνει ἀγωγὴ γιὰ παράνομο γάμο μὲ τὴν γυναίκα δεύτερου ἐξαδέλφου του.

Στις 17/12/1579 στὸ χωριὸ τῶν Σκλαβάνων στὴν ἐκκλησία τῆς Θεοτόκου παρουσιάζονται μπροστὰ στὸν Ἐπίσκοπο, τὴν Σύνοδο τῶν ἱερέων καὶ τὸν νοτάριο καὶ ἱερέα Ἀνδρέα Μαυροῖωάννη οἱ διάδικοι ζητώντας τὴν ἐκδοσὴ τελικῆς ἀποφάσεως γιὰ τὴν διαφορά τους. Ὑστερα ἀπὸ ἔλεγχο τῶν μαρτυρικῶν καταθέσεων καὶ παίρνοντας ὑπ' ὄψη τὴν ἐγγραφή ὁμολογία τῆς Σταμάτας Κουτουβίνου στίς 27/7/1579 ποὺ ὁμολογεῖ ἔλλειψη ὁποιουδήποτε δεσμοῦ μὲ τὸν Ἰωάννη Τρογιάνο, ὁ ἐπίσκοπος καὶ οἱ ἱερεῖς ἀποφασίζουν ὅτι ὁ τελευταῖος εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ ὁποιαδήποτε δέσμευση πρὸς τὴν Σταμάτα Κουτουβίνου καὶ τὸ κυοφορούμενο παιδί της λόγω ἀπουσίας συγκεκριμένης ἐνοχῆς του μὲ βάση τὸν ἔλεγχο τῶν στοιχείων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνορκὴ ἄρνησή του καὶ τὴν παρουσία του κάτω ἀπὸ τὴν καμπάνα στὴν κωδωνοκρουσία τοῦ ἀφορισμοῦ. Φυσικὰ τοῦ δίνεται ἡ ἄδεια νὰ παντρευθῇ ὅποια ἄλλη γυναίκα.

κα θελήσει ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀπαλλαγὴ τοῦ αὐτῆ. Ὑπογράφουν οἱ ἱερεῖς τῆς Συνόδου καὶ ὁ Ἐπίσκοπος.

Τ ἂ κ ε ί μ ε ν α τ ὼ ν ἔ γ γ ρ ᾶ φ ω ν

αφοθ ημε(ρα) κδ του Νοευριου μηνος. Εἰς χωριον τον Σαρουλαδον εσωθ(εν) του ναου του αγιου²/ Αθανασιου προκαθεζομενου του θεοφηλεστατου επισκόπου κυρῶ Φηλο³/θεου μετα της ιεράς αυτου Συνοδου ενεφανησθη ενπροσθ(εν) εἰς την εμην τα⁴/πληροτικα η κυρα Σταματα θυγατερα του ποτ(ε) κῦρ Βητζετζου Κουτουβηνου με⁵/εναν ορησμον του μεγαληωτατου αφεντος του Πρεβεδουρου μισερ Αληβηζη Λαν⁶/του οποσ να κάμον Συνοδον καὶ τέληαν αποφασ(ην) και τέληον αφορησμον⁷/δια την εγγαστρηα οπου ηβρησκει(ε) εγγαστρομε(νη) η αυτ(ή) Σταματ(α) και λεγη η αυτ(ή)⁸/ποσ τηνε-γγαστροσε ω Ιω(αννης) ὁ Τρουγηάνος ιος του κῦρ Φερδεριγου. Και η εμῆν⁹/ταπληροτησ ηβλεποντας τον ορησμον του αφεντος επιρα τους ιερησ μου και¹⁰/εκαμα τέληον αφορεσμον δια να ομολογησον η μαρτ(υρες) πιος την εγγαστροσεν¹¹. Ομοις ο αυτος Ιω(αννης) παρὸν εστάθη απο κάτου εἰς το σήματρον ποὺ εγηνη ο αφορεσμος.

¹²/Εν προτ(ης) ειπε η κυρα Ζαμπετ(α) σηνβηα του ποτ(ε) κῦρ Γούληου Μουσουλη εἰς τον αφορεσ¹³/μον τον φοβερόν οπου εκαμε ο αρχιερε(ας) και εἰς την ψυχην τ(ης) ηξευρη καλα ποσ¹⁴/ η αυτ(ή) κυρα Ζαμπετ(α) εκημοτανε εἰς το σπιτι τ(ης) ανταμάμα με τ(ήν) Σταματ(α) θη¹⁵/γατερα του ποτ(ε) Βητζετζου Κουτουβηνου και τηνηκτα ησε δυο ορεσ της νη¹⁶/κτος ηκουσε σουρησματίεσ και ασηκοθ(η) η ανωθ(εν) Σταματ(α) απο το κρεβατη και¹⁷/ευγηκε οξον και εμηλῆσε με τον Ιω(αννη) τον Τρογηανον και του ελεγε. Τόρα τ(ή)¹⁸να γε(νη)σε με(να) οπου μεχησ εγγαστρομεν(η) και εσησ δηνετε την αδελφη σ(ας) του προ¹⁹/του εξαδελφου. Και ω Ιω(αννης) της ηπε. Σοπα οτι την αδελφη μου δεν τ(ή)²⁰/νεδίνομ(εν) του εξαδελφου σου και δεν αφηνο να γε(νη) η συνμπεθερηα.

²¹/Ειπε η κυρα Μίλο σηνβηα του μαστροΜιχαλ(η) του Μουσουλ(ή). Μα τον αφορισμόν τον²²/φορεσμον (sic) οπου ακουσε του Αρχιερεος ηξευρη καλὰ ποσ εκοιμοτανε η α²³/νωθ(εν) Σταματα εἰς το σπιτ(ι) της αυτης Μιλος και τηνηκτα ηκουσε σουρησ²⁴/ματίεσ και ασηκονετ(ε) η αυτ(ή) Σταματ(α) και ευγε(νη) απο την πορτ(α) και επιγε οξον και ε²⁵/μιλῆσε με τον Ιω(αννη) τον Τρογηανον τον οπιον Ιω(αννη) τον εγνωρησε η αυτ(η) Μίλο που²⁶/εμιλῆσε με τ(ην) Σταματ(α). Και δια την γραφ(ην) οπου εκαμεν η αυτ(ή) Σταματ(α) και γραφ(ει) ποσ²⁷/δεν ηχε να κάμη με τον ιον του Τρογηανου και υπε ψεματα και την εκαμαν η²⁸/δικην της και της ηπανε πεσ ποσ δεν εχῆσ να καμησ με τον ιον του Τρο²⁹/γηανου δια να καμομ(εν)

την σημπεθερῆα ὅπου ἦτονε παρανομ(ῆ) καὶ ἐμῆσ νὰ σ(ε)³⁰/παντρέψομ(ε) καὶ νὰ σε πρικισομ(ε) νὰ σου δοσομ(ε) ἄλλον ἀντρα.

-φ149r- ³¹ | Ἦπε ὁ κῦρ Σταματ(ῆς) ὁ Σαρλοσ εἰς τὸν ἀφορεσμόν τὸν φοβερόν ὅπου ἠκουσε τοῦ ἀρχῆ³²/ρεοσ. Τὸν ἀπερασμένο Ἀπριλῆ τοῦ εἶπε ἡ ἀνωθ(εν) Σταματ(α) πὸς μὴ νῆκτα τὴν ἀκαρτερεῖ³³ | ὁ Ἰω(αννης) ὁ Τρογηανὸς εἰς τεσ Κουτζουπίεσ εἰς τὰ Σκαλῆα σημά εἰς τὸ σπιτ(ι) τοῦ Γαληατζοῦ³⁴ | Διμισιάνου καὶ εὐγάλε το πουνηάλον ὁ αὐτὸς Ἰω(αννης) εἰς τὴν αὐτ(ὴν) Σταματ(α) καὶ τῆς υπε. Μο³⁵/ρῆ κανῆσ ἐκῆνο πὺ σουπα ἡ νὰ σε σκοτοσο. Καὶ μετὰ κῆνο ἐστάθη τοῦ ἡ αὐτ(ῆ) Σταματ(α)³⁶ | ἐκαμ(ε) μετὸν αὐτὸν Ἰω(αννη) καὶ ἐφθῆρέ τ(ὴν) ὅς ἦπε ἡ αὐτ(ῆ) Σταματ(α)³⁷. Εἶπε ὁ κῦρ Μιχ(αλῆς) ὁ Χρησικὸς πὸς ἠκουσε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Στεφ(ανῆ) τοῦ Καρπεροῦ πὺ τοῦ ἦπε ὅτι³⁸ | ἡ ἀνωθ(εν) Σταματ(α) τὸν ἐπολεμα τὸν αὐτὸν Στεφανῆ νὰ τῆνε γαμίσην καὶ ὁ αὐτὸς Στεφ(ανῆς) δὲν ἠθέλη³⁹ | σε καὶ ἐμῆνε ἀπαύτονε καὶ δὲν τῆνε γαμίσεν.

⁴⁰ | Ἦπε Ἀνδρε(ας) ὁ Κεϊδικασ πὸς ἐσκάντε ἡς στεσ Ἀμουσεσ καὶ ἐσκάντε καὶ ὦ Ἰω(αννης) ὁ Τρογηανὸς καὶ το⁴¹ | βραδὶ ἐσκόλασαν καὶ ἐρχόντανε τὴν στρατ(α) καὶ ἦρτε ἡ ἀνωθ(εν) Σταματ(α) καὶ τοὺς ἐσοσε καὶ ἐρ⁴² | χόντανε διγόντας ἡ τρῆσ τὴν στρατ(α) καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐχορησαν καὶ ἐπῆγε καθὲ ἡς στὸ σπιτὶ τοῦ.⁴³ | ἀφοθ Δικευριου ἰς. Ἐνεφανήστη ἐνπροσθεν εἰς τὴν ἐμὶ ταπηνό(τητα) καὶ εἰς τὴν ἡερὰ Σήροδον || Ἰω(αννης) Τρογιανοσ || ἀνα⁴⁴ | ζητόντας πὸς τοὺς μαρτυ(ρες) ὅπου ἐπροσφερε ἡ ἀνωθ(εν) Σταματ(α) ὑγουν τὴν Μίλον σημβῆα τοῦ μαστροΜιχ(αλῆ)⁴⁵ | Μουσουλ(ῆ) καὶ τὴν Ζαμπετα σημβῆα τοῦ Γουλημί Μουσουλὶ καὶ τὸν Σταματ(ῆ) τὸν Σαρλο τοὺς αὐτοὺς τρῆσ μαρ⁴⁶ | τῆρεσ τοὺς πονήρη ἐσον(τας) πὸς ἡ Μίλο ἐνεθῆα τῆς ἀνωθ(εν) Σταματ(αας) καὶ ἡ Ζαμπετ(α) ἐνε πεθερά τῆς αὐτῆς⁴⁷ | Μίλος καὶ ὁ Σταματ(ῆς) ἐνε ἐξαδελφὸς τῆς αὐτῆς Σταματ(ας) καὶ ἐνε καὶ οἰθρεμένοσ μετὸν π(ατέ)ραν τοῦ⁴⁸ | αὐτοῦ Ἰω(αννη) τοῦ Τρογη(αν)οῦ ὑγουν τὸν Φερδεριγον ἡ ὅποιοι εἶνε οἰθρεμέ(ροι) διατὶ ὁ Σταματ(ῆς) ἐχει τοῦ δυν⁴⁹ | τεροῦ τοῦ ἐξαδελφου τὴν γηνέκα ὅπου ἐνε παρανομον καὶ ὁ αὐτὸς Φερδερίγος ἐκαμε καρέλ(α) τοῦ⁵⁰ | αὐτοῦ Σταματ(ῆ) δια τὴν γηνεκα πὺ ἐπῆρε.

⁵¹ | ἀφοθ ἡμε(ρα) ἰς τοῦ Δικευριου μηνος. Εἰς χωριον τὸν Σκ(λ)αβαδ(ων) ἐσωθ(εν) τοῦ ναοῦ τῆς υπεραγι(ας) Θ(εοτό)κου⁵² | προκαθεζόμενου τοῦ θεοφηλεστατοῦ ἐπισκοποῦ κυρῶ Φηλοθέου μετὰ τῆς Ἱερὰς Συνοδοῦ ὀνοματ(ι)⁵³ | προτοπ(α-πᾶ) κῦρ Ἀδρεα Κουρκουμेल(ῆ) π(απᾶ) κῦρ Βασίλῃ καὶ πνευματικοῦ Λαμπῆρη, π(απᾶ) κῦρ Παυλοῦ⁵⁴ | Καληγα || πνευματικὸν Σβορόνον || π(απᾶ) κῦρ Φηλη-πὺ Σκλάβου π(απᾶ) κῦρ Σπῖρο Μουσουλ(ῆ) κῦρ Διακου Καληγὰ καὶ⁵⁵ | νοταριὸς π(απᾶ) Ἀνδρε(ας) ὁ Μαυρωιω(αννης) ἐνεφανήστησαν ἐνπροσθεν μ(ας) ἡ κυρα Σταματ(α) θηγατέρᾳ τοῦ ποτ(ε) Βητζε⁵⁶ | τζου Κουτουβῆνου καὶ ὦ Ἰω(αννης) ὁ

Τρογχανος αναζητοντας μ(ας) πόσ να τους καμομε τελή(αν)⁵⁷ / αποφασην εισ την διαφοράν οπου ἔχουν καὶ η εμ(η) ταπηνοτησ με την Συνοδόν⁵⁸ / μου τους ανωθ(εν) ιερησ ηβλεποντας τους μαρτ(υρες) και οσ φενετ(αι) και ἡ γραφή η νοδαρηκή οπου⁵⁹ / εκαμε η αυτ(ή) κυρα Σταματ(α) ησ τους αφοθ Ιουλιον κζ πού η αυτ(ή) Σταματ(α) ομολογησε -φ149ν-⁶⁰ / οτι δεν εχει να καμι με τον αυτον Ιω(αννη) σε καμια αμαρτια Χ(ριστο)ῦ το ονομα επικαλου⁶¹ / μενοι ηνα πηοισομ(εν) δικεοσηνην κατα τους θηουσ και ιερουσ νομους κρενομε καὶ⁶² / καὶ αποφασιζομ(εν) ολη υπο μι(ας) γνομησ ποσ ο αυτος Ιω(αννης) ο Τρογχανος να⁶³ / ενε ελευθερομενος απο την ανωθ(εν) Σταματ(α) και απο το πεδ(ι) οπου ενε εγγαστρο⁶⁴ / με(νη) εσονται πός δεν του ηβρησκομ(εν) κανένα εφθεσημον οσ καθος καὶ⁶⁵ / ο αυτος Ιω(αννης) εσταθη απο κατου εισ τον αφορεσμον και δηα τοῦτο τον ελευθερο⁶⁶ / νομ(εν) απο την αυτ(ην) Σταματ(αν) και απο το πεδ(ι) που ενε εγγαστρομε(νη) και να μ(ὴν) χρεο⁶⁷ / στῇ ο αυτος Ιω(αννης) να τησ δοση τιποτ(ε) μιτ(ε) πεδ(ι) να επαρη και τοῦτο εσοντ(ας) ποσ ο⁶⁸ / αυτος Ιω(αννης) εκαμε ορκον ποσ καμια αμαρτια δεν εκαμε ποτ(ε) μετ(ήν) Σταματα⁶⁹ / και να εχει εξουσια ο αυτος Ιω(αννης) να επαρη αλη γηνεκα θελι. Και ουτος α⁷⁰ / ποφασιζομ(εν).

⁷¹ / Εγὼ Βασηλης ηερεις κε πν(ευματικὸς) Λαμπηρης μολογο τα ανοθε κηπο-
γρα⁷² / ψα.

⁷³ / Εγὼ π(απὰ) Παβλος Καληγας σημαρτηρο τα ανοθε.

⁷⁴ / Εγὼ πν(ευματικὸς) Σβορονος μαρτηρο τανοθε ση και υπογραψα.

⁷⁵ / Εγὼ π(απὰ) Φηληπος Σκλαβος σημαρτηρο τα ανοθε και υπογραψα.

⁷⁶ / Εγὼ π(απὰ) Σταθης Μουσουλης μαρτηρω τα ανοθε και ηπογραψα

⁷⁷ / Εγὼ Ιω(αννης) δηακουβος Καληγας μαρτηρο οσανοθε και υπογραψα.

⁷⁸ / Εγὼ πρ(οτοπαπὰς) Αντρεας Κουρκουμελης μαρτηρο τανοθε κε υπο⁷⁹ / -
γραψα.

⁸⁰ / Εγὼ Επισκοπος Καιφαλον(ιας) και Ζακηνηθου Φιλο⁸¹ / θεος ομολογω τα
ανοθεν⁸² / και υπογραψα.

ΣΧΟΛΙΑ

Τὸ μεταγραμμένο κείμενο δείχνει πὼς σχολιάζεται καὶ ἐδῶ μιὰ ἐνότητα ἀπὸ διάφορα ἔγγραφα πὺ ἀναφέρονται στὸ ἴδιο ἀντικείμενο πὺ εἶναι καταγγελία γιὰ παρθενοφθορὰ καὶ ἐγκυμοσύνη. Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι στὸ βιβλίον τοῦ νοταρίου μεταξὺ τοῦ φ. 146r ὅπου ἔγγραφο με ἡμερομηνία 6/11/1569 καὶ τοῦ φ. 153r ὅπου ἄλλο με ἡμερομηνία 18/12/1579 ἔχουν καταγραφεῖ στὰ ἐνδιάμεσα φύλλα ἔγγραφα με ἄτακτη χρονολογικὴ διαδοχὴ, πὺ σημαίνει πὼς ὁ νοτάριος τὰ ἀντέγραψε ἀπὸ πρωτότυπα ἢ σχέδια πὺ εἶχε συντάξει προηγουμένως καὶ ἔτσι πῆρε τὴ θέση της καὶ αὐτὴ ἡ

μάδα ἐγγράφων γιὰ τὴν ἴδια ὑπόθεση στὰ ἀντίστοιχα φύλλα τοῦ βιβλίου συμβο-
αίων γιὰ διαφύλαξή τους καὶ δυνατότητα ἀναδρομῆς σ' αὐτὰ κάθε ἐνδιαφερόμενου.

Στιχ. 1. χωριον τον Σαρουλαδον. Τὸ ὄνομα τοῦ χωριοῦ εἶναι
ἀπὸ τὸ ἐπίθετο Σάρλος. Εἶναι τὸ ἀναφερόμενο σὰν χωριὸ τῶν Σαρλάδων, τὰ σημερινὰ
Σαρλᾶτα. Ἀπὸ τίς παλαιότερες μαρτυρίες γιὰ τὸ χωριό, αὐτὴ ἐδῶ.

1/2. ναου του αγιου Αθανασιου. Ἡ παλαιότερη γνωστὴ πλη-
ροφορία γιὰ τὸν ἅγιο Ἀθανάσιο τῶν Σαρλάδων. Ἡ ἐκκλησία γκρεμισμένη καὶ ξανα-
χτισμένη ὕστερα ἀπὸ τοὺς διάφορους σεισμούς, ὑποστηλώθηκε μὲ ἀντισεισμικὴ ἐνί-
σχυση ὕστερα ἀπὸ τοὺς σεισμούς τοῦ 1953 καὶ ἔτσι διατηρεῖ τὴ μορφὴ ποὺ ἔλαβε
τὸν 10 αἰώνα.

2/3. επισκοπον κυρῶ Φηλοθεου. Εἶναι ὁ ἐπίσκοπος Φιλόθεος
Λοβέρδος ποὺ διαδέχθηκε τὸν Παχώμιο Μακρῇ στὸ θρόνο τῶν νησιῶν (Τσιτσέλη,
δ.π., τόμος 2ος, σ. 93).

5. Πρεβεδουρου. Εἶναι ὁ Προνοητὴς τῶν νησιῶν ἀπὸ τὸν βενετσιάνικο
ὄρο pronveditore. Γράφονται καὶ προβεδοῦροι καὶ προβλεπταὶ (Τσιτσέλη δ.π., σ.
425).

5/6. Αληβηζη Λαντου. Εἶναι ὁ Προνοητὴς Κεφαλονιάς Alvise Lando
ποὺ τοποθετήθηκε στὴ θέση αὐτὴ τὸ 1578 (Τσιτσέλη, δ.π., σ. 411 καὶ 533).

26. γραφην οπου εκαμεν η αυτη Σταματα. Εἶναι τὸ ἔγ-
γραφο ποὺ σχολιάσθηκε προηγουμένως μὲ χρονολογία 27/7/1579 ὅπως ἀναφέρεται
στὴν ἀπόφαση τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τῶν ἱερέων ποὺ ἀκολουθεῖ.

31. Σταματης ο Σαρλος. Ἀπὸ τὸ ἴδιο χωριό. Κάνει περίεργη ἀγωγὴ
γιὰ παράνομο γάμο στὸν πατέρα τοῦ διάδικου Ἰωάννη Τρογιάνου.

33. εισ τεσ Κουτζουπιές εισ τα Σκαληα. Ἡ θέση γνω-
στὴ καὶ σήμερα πάνω ἀπ' τὰ πρῶτα σπίτια τοῦ χωριοῦ Σβορωνᾶτα στὸν ἐρχόμενο
ἀπὸ τὸ Ἀργοστόλι. Καὶ σήμερα ἐκεῖ μονοπάτι παλαιὸ ἀνώμαλο. Κουτζουπιές εἶναι
οἱ γνωστὲς χαρουπιές ὅπου πιθανότατα φυτρώνοντας ἐκεῖ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἔδιναν
τὸ ὄνομα σὲ συγκεκριμένο σημεῖο.

33/34. Γαληατζου Διμισιανου. Οἰκογένεια ποὺ σημειώνεται στὸν
ΙΣΤ' αἰώνα στὸ χωριὸ Περίβολο τῆς Λιβαθῶς. Ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Δημισιάνους πιθα-
νότατα καὶ ὁ γνωστὸς σοφὸς τοῦ ΙΣΤ' - ΙΖ' αἰώνα Ἰωάννης Δημησιᾶνος (Τσιτσέ-
λη, δ.π., τόμος 1ος, σ. 130 - 132 καὶ Γ. Πεντόγαλου, Κεφαλληνιακὰ ἔγγραφα πα-
ροχῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ Βενετοκρατίας, «Παρνασσός», ΙΔ' (1972),
σ. 288).

34. πουνηάλον. Ἀπὸ τὸ ἰταλικὸ pugnale = ἐγχειρίδιο, κάμα, ἀτομικὸ
μαχαίρι.

37. Σ τ ε φ α ν ῆ Κ α ρ π ε ρ ο ὺ. Τὸ ἐπίθετο Καρπερός δὲν ἔχει σημειωθεῖ ἄλλοῦ τὴν ἐποχὴ αὐτή. Δὲν ἀπαντᾷ σήμερα στὴν Κεφαλονιά.

40. Α δ ρ ε α ς ὁ Κ ε ι δ ι κ α ς. Τὸ ἐπίθετο Κίδικας σχολιάσθηκε σὲ προηγούμενο ἔγγραφο.

46. π ο ν η ρ η. Ἐδῶ μὲ τὴν ἔννοια τοῦ «πονηρεύομαι κάποιον» = ὑποψιάζομαι.

51. χ ω ρ ι ο ν τ ο ν Σ κ λ α β α δ ω ν. Τὸ ὄνομα τοῦ χωριοῦ εἶναι ἀπὸ τὸ ἐπίθετο Σκλάβος. Εἶναι τὸ ἀναφερόμενο σὰν Σκλαβᾶτα στὴν ἀπογραφὴ τοῦ 1583 (Τσιτσέλη, ὁ. π., τόμος 2ος, σ. 664). Σημερινό του ὄνομα Ντομᾶτα, ἀπὸ τὸ ἐπίθετο Ντόμος, ὑπάρχει ὅμως τμῆμα του μὲ τὸ ὄνομα Σκλαβᾶτα καὶ σήμερα.

ν α ο ν τ η σ υ π ε ρ α γ ι α ς Θ ε ο τ ὶ κ ο υ. Εἶναι ἡ ἐκκλησία τῆς Θεοτόκου τοῦ χωριοῦ Ντομᾶτα ὅπου φυλάγεται καὶ τὸ πρόχειρο φέρετρο ποὺ κατασκεύασε ὁ πλοίαρχος Σκλάβος γιὰ τὸ λείψανο τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου Ε' ὅταν τὸ ἀνέσυρε ἀπὸ τὴν θάλασσα τὸ 1821. Ἔχει κηρυχθεῖ διατηρητέο μνημεῖο γιὰ τοῦτο ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ θαυμάσιο ξυλόγλυπτο τέμπλο τῆς κατασκευασμένο τὸν ΙΗ' αἰῶνα καὶ ἀπὸ τὰ ἀξιολογώτερα ποὺ σώζονται στὴν Κεφαλονιά.

53. π ρ ο τ ο π α π ᾶ κ ὺ ρ Α δ ρ ε α Κ ο υ ρ κ ο υ μ ε λ η. Εἶναι ἀσφαλῶς ἀπὸ τὴν ἴδια οἰκογένεια τοῦ πρωτοπαπᾶ Ἀντωνίου Κουρκουμέλη ποὺ τὸ ὄνομά του ἀναφέρεται στὸ 3ο ἔγγραφο τούτης τῆς σειρᾶς ὅπου ἐκτενέστερα καὶ γιὰ τὸ ἐπίθετο.

π α π ᾶ κ ὺ ρ Β α σ ι λ η καὶ π ν ε υ μ α τ ι κ ο ὺ Λ α μ π η ρ η. Ἡ οἰκογένεια καταταγμένη στὶς προνομιοῦχες τοῦ νησιοῦ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ἴσως, (Τσιτσέλη, ὁ. π., τόμος 1ος, σ. 554) σημειώνεται ἐδῶ, μὲ μέλος τῆς ἱερωμένο. Ὑπάρχει μέχρι σήμερα στὴν Κεφαλονιά. Γράφεται «Λαμπίρης».

53/54. π α π α κ ὺ ρ Π α υ λ ο υ Κ α λ η γ α. Οἱ Καλλιγάδες (ὅπως γράφεται τὸ ἐπίθετο σήμερα ἔχουν ἔλθει στὴν Κεφαλονιά ἀπὸ τὸ Ναύπλιο (Sathas, Μνημεῖα, VIII, σ. 419), ἴσως ὅμως νὰ ὑπῆρχε καὶ ἄλλος κλάδος παλαιότερα. Τὸ χωριὸ Καλλιγᾶτα πῆρε τὸ ὄνομα ἀσφαλῶς ἀπὸ τὴν οἰκογένεια αὐτή.

54. Π ν ε υ μ α τ ι κ ο ν Σ β ο ρ ο ν ο ν. Τὸ ἐπίθετο σχολιάσθηκε σὲ προηγούμενο. Τοῦτος ὁ ἱερωμένος δὲν εἶναι γνωστός ἀπὸ ἄλλοῦ, οὔτε ὑπογράφει μὲ τὸ βαπτιστικό του.

π α π α κ ὺ ρ Φ η λ η π ο υ Σ κ λ ᾶ β ο υ. Γιὰ τὸ ἐπίθετο βλέπε προηγούμενα ἔγγραφα. Τοῦτος ὁ ἱερωμένος δὲν εἶναι γνωστός ἀπὸ ἄλλοῦ.

π α π α κ ὺ ρ Σ π ι ρ ο Μ ο υ σ ο υ λ η. Ἴσως εἶναι — ἱερέας πλέον — ὁ Διάκος Μουσουλῆς ποὺ σημειώνεται στὸ ἔγγραφο 3 τούτης τῆς σειρᾶς. Στὸ ἴδιο σημειώνονται σχόλια καὶ γιὰ τὴν οἰκογένεια. Εἶναι ὅμως περίεργη ἡ σύγχυση στὴν ὑπογραφὴ ὅπου ὑπογράφει «παπᾶ Στάθης Μουσουλῆς».

κ ὤ ρ Δ ι α κ ο υ Κ α λ η γ α. Τὸ ὄνομά του εἶναι Ἰωάννης ὅπως σημειώ-
νεται στὴν ὑπογραφή του σὲ στίχο 77.

77. Δ η α κ ο υ β ο ς. Σημαίνει διάκονος.

8

T.I.A.K., N.A.K. Νοτάριος Ρωμανὸς ἱερεὺς Νικόλαος (Φ. Ρ 20), 3ον βιβλίον συμβολαίων
1577 - 1587, φ. 69v.

1580 Μαΐου 8.

Π ε ρ ί λ η ψ η : Στὸ σπίτι τοῦ Νικολέτου Μυλωνᾶ στὸν ἔξω ἀπὸ τὸ τεῖχος
οἰκισμὸ τοῦ Κάστρου τῆς Κεφαλονιάς ὁ Ἀντώνης Μουσούρης ἔρχεται σὲ συμφωνία
μὲ τὸν πάρα πάνω Νικολέτο νὰ πάρη κοντά του τὴν κόρη τοῦ Μουσούρη Ντζορτζίνα
γιὰ «ψυχοπαίδα». Συμφωνοῦν νὰ μείνῃ κοντά του τὰ δεκαοχτὼ χρόνια ποὺ ἀκολουθοῦν
δουλεύοντας σὰν δουλεύτρα καὶ πιστὴ ψυχοπαίδα μὲ ὑποχρέωση ἐξυπηρετήσεως τῶν
ἀναγκῶν τοῦ σπιτιοῦ καὶ «συνβίος» του. Τελειώνοντας τὸ πάρα πάνω διάστημα θὰ
τῆς δίνῃ γιὰ προίκα τῆς καὶ δούλεψή της ρουχισμὸ καὶ ἄλλα πράγματα ποὺ ἐκτιμῶν-
τας τα σὲ χρήματα μαζὺ καὶ μὲ μετρητὰ θὰ συμπληρώνεται τὸ ποσὸ τῶν ἐξήντα
φλωρίων μὲ ἐγγύηση τὰ ὑπάρχοντά του. Ὑποχρέωση τῆς ψυχοπαίδας εἶναι νὰ μείνῃ
ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα κοντά του χωρὶς νὰ κλέψῃ ἢ κάμῃ ἄλλῃ ἀταξία. Ἄν ὅμως
ἤθελε τυχὸν θελήσῃ νὰ φύγῃ ἐνωρίτερα ἀπὸ τὸν συμφωνημένο χρόνο δεσμεύεται ὁ
πατέρας της, μὲ ἐγγύηση τὰ ὑπάρχοντά του, νὰ πληρώνῃ στὸν πάρα πάνω Νικολέτο
τὰ ἔξοδα ποὺ θὰ εἶχε κάμῃ ὅσο ἦταν ἀνήλικη. Μάρτυρες στὴ συμφωνία εἶναι ὁ
Ματίος Καρυστιανὸς ὁ Νικόλαος Βεργωτῆς καὶ ὁ Νικολὸς Κρητικὸς.

Τ ὁ κ ε ί μ ε ν ο τ ο υ ἐ γ γ ρ ά φ ο υ .

Ἐν χ(ριστ)ῶ ὀνόματι ἀμήν.

αφπ Ἐν μη(νὶ) Μαΐου η. Εἰς τὸν ποῦργο τοῦ Κάστρου τῆς Κεφαληνί(ας).
Εἰς τὴν οἰκίαν² / τοῦ κὺρ Νικολέτου Μυλονὰ ἦλθαν εἰς τέλειον σνηηβασμῶν ὁ κυρ
'Αντώ(νη)³ / ὁ Μουσούρης τοῦ ποτ(ἐ) Γεῶργιου μὲ τὸν κὺρ Νικολέτον Μυλονὰ
καὶ δῆδη⁴ / ὁ ἡριμένος κὺρ Ἀντω(νη)⁵ τοῦ ἡριμένου κὺρ Νικολέτον μίαν του θηγα-
τεραν⁵ / ὀνόματι Ντζορντζήνα καὶ ὁ ριθ(εῖ)⁶ μ(ισέρ) Νικολέτος τὴν πῆρνη διὰ ψυχο-
πέδα⁶ / του μετιοῦτον σνηηβασμὸν καὶ σνηφωνίαν ὅτι να σταθῇ ἡ αὐ⁷ / τῇ Ντζορν-
τζήνα με τὸν αὐτὸν μ(ισέ)ρ Νικολέτον καὶ δουλεῦν τον ὡς καλῇ⁸ / δουλεύτρα καὶ
ψυχοπαίδα πηστὶ χρόνους ιη ἤτοι δεκοκτῶ πρώ⁹ / τους ἐρχάμενους ὡς θεράπενα τοῦ
ὀσπιτίου καὶ σνηβίος αὐτοῦ¹⁰ / καὶ σόνοντας ἡ ἄνοθεν χρω(νοι) καὶ να ἔχῃ καὶ δόσι
ὁ ριθ(εῖ)¹¹ μ(ισε)ρ Νικολέτος τῆς αὐ¹¹ / τῆς Ντζορντζίνας διὰ προίκα της καὶ δού-
λευσὴ της εἰς ρουχησμὸν¹² / καὶ στάμενα καὶ ἄλλα ἥτι χροία εἰς τιμὴν καὶ μετρίτα¹³ /
ἡ ὀλότητα φλορία ξ ἥτι ἐξήντα προμετάροντας τὰ καλὰ του¹⁴ / μετιοῦτο ὅτι να σόσι